

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 18-06-37604 אלמוני(אדם שמונה לו אפוטרופוס) נ' פלונית

לפני כבוד השופט אביים ברקאי

התובע: אלמוני (אדם שמונה לו אפוטרופוס)

נגד

הנתבעת: פלונית

ב"כ התובע: עו"ד מרגלית נח, עו"ד ליאת נח, עו"ד יפה יטמנו
ב"כ הנתבעת: עו"ד אהרון כהן ועו"ד דרור גלמן

פסק דין

נוסח זה מותר לפרסום, לאור בקשה ועמדת

הצדדים והשמטת פרטים מזהים

חלק ראשון – פתח דבר ; תמצית פסק הדין (תוכן עניינים)

1. פתח דבר

1.1 מהות פסק הדין והגשת התביעה בשם התובע

- עניינו של פסק דין זה הוא תביעה להשבת סך של 400,000 ₪ שהעביר התובע לידי הנתבעת. התובע, קשיש עיוור מילדות וכבד שמיעה שהיה בן 92 לפי תעודת הזהות בעת העברת הכספים, וככל הנראה בן 85 בפועל. התובע לא מעוניין בהשבת הסכום ומסביר היטב הנסיבות והנימוקים להעברתו ולכך עוד יתייחס פסק הדין בהמשך.
- התובע לא הקים לעצמו משפחה, ובתמונת המשפט נכחו היטב אחייניו אליהם עוד אתייחס בהמשך. להשלמה ייאמר שלמרות שבהתאם לתעודת הזהות, גילו של התובע היה 92 במועד העברת הכספים, הרי לדברי הנתבעת וכעולה גם מחוות דעת שהוגשה על ידי התביעה (ע"מ 2 לנספח 19 למוצגי התביעה) – נראה שגילו האמיתי של התובע צעיר בכשבע שנים. כך או כך מדובר בגיל מכובד, גם לאחר הפחתת אותן שבע שנים.
- התביעה הוגשה על ידי האפוטרופסית שמונתה על ידי בית משפט לענייני משפחה במסגרת הליך שיזמו אחייניו של התובע. התובע התנגד להליך והתנגד לכך שאחד מאחייניו ימונה כאפוטרופוס. לבסוף מונתה בהסכמה אפוטרופסית שאינה מהמשפחה, כאשר המינוי נועד על

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 18-06-37604 אלמוני(אדם שמונה לו אפוטרופוס) נ' פלונית

- מנת למנוע מהתובע לחצים ותוך שהוא משאיר לתובע אפשרות לנהל את חייו (ר' סעיף 1.3 להלן). כך או כך מינוי האפוטרופסית נעשה בהסכמת התובע ולא מכיוון שנקבע שהוא פסול דין. אף נבנה כאמור מנגנון שיאפשר לתובע לשמור על עצמאותו. (לענין הכינוי "אפוטרופסית" ולא "אפוטרופא" ר' החלטת האקדמיה העברית ללשון, פרסומי כסלו תשע"ח – דצמבר 2017)
- בתביעה מציינת האפוטרופסית ומעלה נימוקים מדוע יש להורות על השבת סכום הכסף. למען הסר ספק ייאמר כבר עתה שלמרות שהתביעה נדחת הרי יש לשבת, כך ממש, את האפוטרופסית על עבודתה המשפטית המקצועית ועל הנימוקים שהובאו על ידה.
 - העברת הכספים נעשתה ביום 6/3/2017, לאחר היכרות קרובה בין התובע לנתבעת, שהחלה כבר בשנת 2014. העברת הכספים נעשתה לאחר שהתובע חתם על תצהיר בפני נוטריון. התובע, שלא הקים לעצמו משפחה והקרובים אליו הם אחייניו אליהם עוד אתייחס בהמשך. בהמשך עמד על דעתו שעשה זאת מרצונו גם בדיון בהליך זה ולפני כן גם בדיון בבית המשפט לענייני משפחה וכך גם בפני פסיכיאטרים שבדקו אותו. עוד עמד התובע על דעתו שאינו מבקש השבת הסכום. כך פעם אחר פעם, תוך שהוא מנמק זאת.
 - הנתבעת צעירה מגילו הרשמי של התובע בכארבעים שנה. לכך יש לצרף שבסמוך להענקה לנתבעת, ולמעשה לפני ההענקה ומיד לאחריה, העביר התובע בשני מופעים סך של 460,000 ₪ למי שבמשך שנים רבות טיפלה בו וכן לחתנה של אותה מטפלת, על מנת שיאמר אחריו קדיש. העברת הכספים השניה, בסך של 460,000 ₪ נדונה עדיין בתביעה נפרדת שהגישה במקביל האפוטרופסית.
 - אין ספק שהגבות מורמות כאשר שומעים על אדם בן 92, או אף בן 85 שנה, המעניק סך של 400,000 ₪ לאשה אותה הוא מכיר שנים ספורות. כך כאשר הנתבעת צעירה מגילו הרשמי של התובע. זו בהחלט התגובה הראשונה. ואולם התובע, בצלילות ובעקביות התייחס לרווחתו כעת, בחייו, אל מול הכספים שיותר לאחר מותו. התובע ציין שהגיע למסקנה שלאחר חייו לא יוכל לעשות שימוש בכספו והתייחס לכך שאין לו משפחה ואין לו ילדים וכן התייחס קשות לאחייניו שבניגוד לנתבעת שלא היתה באולם, דווקא נכחו היטב בעדותו. התובע המתגורר בדירתו במרכז תל אביב ציין שערך חישוב ומצא שיתרת כספיו יחד עם הפנסיה והקצבאות שהוא מקבל יאפשרו לו להמשיך את חייו. התובע, בעדינות ובצניעות, זעק ושאל מדוע אינו יכול לעשות לעצמו בכסף אותו הרוויח במשך עשרות שנים, כל זאת כאשר הוא מתייחס ליתרת שנותיו וכלשונו לאפוטרופסית – "תעשי לי טובה, לא נשאר לי הרבה בכלל".
 - בסופו של פסק הדין התביעה תידחה. על כך בסעיף 1.6 להלן וכן בכל נימוקי פסק הדין שיובאו בהמשך.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 37604-06-18 אלמוני(אדם שמונה לו אפוטרופוס) נ' פלונית

1.2 התובע כלל לא הגיש תצהיר לתמיכה בתביעתו, אלא זומן על ידי הנתבעת

התובע כלל לא הגיש תצהיר לתמיכה בתביעתו. ההיפך הוא הנכון, האפוטרופסית אף לא הסכימה להעיד. בסופו של יום העיד התובע, כאשר הנתבעת ביקשה לזמנו. עדות התובע שהיתה עקבית ומרשימה למרות גילו ועיוורונו אכן לא תמכה בגרסת התביעה, בלשון המעטה. ועל כך עוד יורחב בהמשך.

1.3 מינוי האפוטרופסית, לא מכיוון שנקבע שהתובע הוא פסול דין

- יש להדגיש שמינוי האפוטרופסית לא נעשה מכיוון שנקבע שהתובע הוא פסול דין. החלטת בית המשפט לענייני משפחה מכוחה מונה אפוטרופוס התייחסה לבקשת אחייניו של התובע, היתה ממוקדת ונקבע בה כך (סעיף 14 להחלטה מפרוטוקול יום 4/7/2017 בא"פ 20218-05-17 XXX כב' הש' ורד שביט פינקלשטיין, ההדגשות לא במקור): "... הצעתי לצדדים ולמר תובע כי על מנת להפחית ולמזער את מסכת הלחצים אשר מופעלת עליו ועל מנת להביא לרגיעה ואף להפחתה של הלחצים המופעלים על מר תובע ובעיקר משום טובתו של מר תובע לחיות את חייו ללא לחצים מצד האנשים אשר קרובים לו ומתוך מטרה להגן על רכושו של מר תובע וכן על מר תובע עצמו מפני הלחצים המופעלים עליו – כי ימונה אפוטרופוס לרכושו של מר תובע מטעם בית המשפט תוך שמירת עצמאותו של מר תובע להתנהל בפן הכספי בחיי היום יום באופן עצמאי כפי שלדבריו פועל היום".

- ומיד לאחר מכן נקבע (סעיף 15 להחלטה, ההדגשות לא במקור) – "ב"כ המבקשים וכן ב"כ מר תובע הסכימו להצעה זו ומשום שאני סבורה כי יש בכך כדי להביא להרגעת הרוחות וכן להגנה על רכושו של מר תובע ולהבטיח את עתידו הכלכלי – מצאתי לנכון להורות כאמור בהצעתי".

- כלומר, אין כל קביעה לפיה התובע אינו צלול או שהוא פסול דין. ההחלטה ניתנה בהסכמת התובע וזאת "על מנת להביא לרגיעה ואף להפחתה של הלחצים המופעלים על מר תובע".

- המינוי נעשה בהסכמה תוך שנקבע כך (ההדגשות לא במקור) – "... מובהר כי מינוי זה הוא בכפוף לכך כי מר תובע יוכל להתנהל ברמה היום יומית באמצעות סכום כספי אשר יועבר לידיהם והוא יוכל לעשות שימוש בכספים אלו על מנת לכלכל את חייו והוצאותיו וזאת ברמת החיים בה הוא הורגל עד היום... ולאפשר לו לקבל לידיהם סכום כסף מידי חודש בחודשו אשר יאפשר את סיפוק מלוא צרכיו ורווחתו באופן שיוכל להתנהל עימו באופן עצמאי".

1.4 מי ומי בהליך? הצדדים להליך ותחילת הקשר ביניהם וכן התייחסות לאחיינים של התובע

- התובע הוא בהתאם לתעודת הזהות יליד שנת 1925. עיוור מילדות. לא נישא מעולם ונותר רווק וללא ילדים. התובע עבד במשך שנים וכעת מתפרנס מקצבאות, כספי פנסיה וכן בעל חסכוניות.

- הנתבעת צעירה מגילו הרשמי של התובע בכארבעים שנה. הקשר בין התובע לנתבעת נוצר באקראי בשנת 2014, כאשר סייעה לו ברחוב. קשר זה הביא ליחסים קרובים יותר, ובהמשך גם להעברת סך של 400,000 ₪, אליהם יתייחס פסק דין זה.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 37604-06-18 אלמוני(אדם שמונה לו אפוטרופוס) נ' פלונית

- לתובע גם אחיינים, צאצאי אחותו המנוחה. אלה אמנם לא צד להליך, אך בהחלט נטלו חלק בו והתובע גם התייחס אליהם ולא בהכרח לטובה. האחיינים יזמו את הליך מינוי האפוטרופוס, כאשר אחד האחיינים ביקש להתמנות כאפוטרופוס לרכוש. בית המשפט לענייני משפחה אכן מינה אפוטרופוס, אך במודע ובמיוחד לא מינה את אחד האחיינים (החלטת כב' השופטת ורד שביט פינקלשטיין מיום 4/7/2017 בא"פ 20218-05-17 XXX). כך או כך, העברת הסך של 400,000 ₪ היתה טרם מינוי אפוטרופוס לתובע.

1.5 העברת סכום כסף לידי הנתבעת וכן התייחסות להליך נוסף שיזמה האפוטרופסית

- התובע העביר הסך של 400,000 ₪ לידי הנתבעת, זאת תוך מסירת שיק וחתומה על תצהיר בפני נוטריון. אותו נוטריון מסר מאוחר יותר את השיק לידי הנתבעת.

- כפי שהוזכר לעיל, במועדים סמוכים לחתימה בפני הנוטריון והעברת השיק העביר התובע סכומי כסף גם למי שהיתה המטפלת שלו ולבן משפחתה. העברה זו נעשתה בשתי פעימות ובסה"כ הועברו 460,000 ₪. גם העברה זו מצאה דרכה לבית המשפט והיא נדונה במקביל במסגרת ת"א XX-XX-XXXX, בפני כב' השופטת חנה קלוגמן.

1.6 תוצאת פסק הדין

- בסופו של פסק דין זה התביעה תידחה. עם זאת לא אכחד שבתחילה ובקריאה ראשונה של כתב התביעה הדעת לא היתה נוחה מתיאור העברת סכום כסף כה גבוה לידי מי שאינה בת משפחה אלא רק ידידה של מספר שנים כשהידידות החלה באקראי. כך כאשר ההעברה נעשתה על ידי קשיש עיוור שלא הקים משפחה לעצמו. עם זאת הדעה משתנה לאחר שמעיינים בכל הראיות, לרבות הליכים שהתנהלו בבית המשפט לענייני משפחה; הדעה משתנה לאחר ששומעים את התובע שלא תמך בתביעה; הדעה משתנה אף לאחר ששומעים את העדים מטעם התביעה, או לפחות חלקם. וזאת עוד לפני שנשמעה הנתבעת.

- לתובע אין אישה, אין ילדים, אין נכדים ואין כל צאצאים להם יוכל להעביר את כספו. התובע הסביר היטב את רצונו והבהיר מדוע העביר את סכום הכסף לנתבעת. במצב כזה אין זה מופרך שיעביר סכום מסוים לנתבעת באופן המותר לו עדיין יכולת לחיות שארית חייו. זאת כשבמקביל בשנות חייו שנותרו להיות מלווה על ידי הנתבעת לפחות במספר שנים משנת 2014 ובעת ניהול ההליך ואולי אף לאחר מכן.

- התובע הסביר היטב, באופן בהיר וצלול את נימוקיו להעביר את סכום הכסף, ועמד על שלו פעם אחר פעם במסגרת החקירה בבית המשפט. כך באופן שהבהיר שאינו מעוניין ואינו מבקש לקבל את הסכום אותו העביר לנתבעת.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 37604-06-18 אלמוני(אדם שמונה לו אפוטרופוס) נ' פלונית

- במלוא הכבוד והזהירות ייאמר שהשבת הסך של 400,000 ₪ יגדיל את חסכוניותו של התובע וכשיגיע לגיל 120 ועם מותו יועבר סכום זה ליורשיו, וככל הנראה לאחיינים. אותם אחיינים הדואגים כעת לכספו של התובע כלל לא טרחו להביא את התובע להלוויית אחותו, היא אימם; אותם אחיינים הדואגים כעת, לא ישבו שבעה עם האח האבל, הוא התובע, אלא הותירו אותו בדד למעט ביקורים בהם הגיע לבקרם; אותם אחיינים זכו למילים קשות ביותר מהתובע כפי שהתבטא בבית המשפט לענייני משפחה; אותם אחיינים דאגו לבקר את התובע לפני הדיון בבית המשפט כאן ולהזכיר לו ואף להטיח בפניו את התנהלותו בבית המשפט לענייני משפחה, כך עולה מעדותו של התובע; וגם בבית המשפט קלט פרוטוקול הדיון המוקלט חלק מהתנהלות שהחלה ככל הנראה במסדרון בית המשפט, ור' סעיף 7.5(ב) להלן.

- כלומר, בהחלט ניתן לומר שההכרעה בפועל היא בין העברת הסכום בעתיד ליורשים ולאחיינים, או להותירם בידי הנתבעת. אותה נתבעת שהתובע חזר ואמר עד כמה הוא רוצה שכך יהיה. כך אמר בעבר, כך גם הדגיש בדיון לפני. במלוא הכבוד והזהירות ייאמר שבחנתי אפשרות לפיה הנתבעת הפכה לידידותו של התובע כבר משנת 2014 אך ורק תוך רצון לקבל מהונו. אפילו יש בסיס לאפשרות זו, הרי אין לקבוע שהתובע לא היה רשאי להעביר אליה הסך של 400,000 ש"ח ושיש להעדיף כעת טובת אחרים על פני רצונו שלו.

2. תמצית פסק הדין (תוכן עניינים)

2.1 תמצית טענות כתב התביעה, תמצית טענות הנתבעת וכן פירוט תשעת העדים, כולל בעלי הדין, בהליך – כל אלה יובאו בסעיפים 3,4,5 לפסק הדין.

2.2 התובע הסביר, בבהירות בצלילות ובאריכות, את נימוקיו להעברת הסכום לנתבעת. על כך ועל נימוקי התובע יורחב בסעיף 6 לפסק הדין.

2.3 יש מקום להתייחס ללחצים מצד אחייני התובע ומינוי האפוטרופסית, לרבות התייחסות ללחצים במסגרת ההליך בו ניתן כעת פסק דין זה, על כך בסעיף 7 לפסק הדין.

2.4 התייחסות לחוות דעת שנמסרו על ידי הפסיכו-גריאטרית מטעם הנתבעת וחוות הדעת שנמסרו על ידי פסיכיאטר מטעם התביעה תובא בסעיף 8 לפסק הדין.

2.5 למען הסר ספק, אין לקבל טענת עושק וכן לא טענת כפיה והשפעה בלתי הוגנת. על כך יורחב בסעיף 9 לפסק הדין.

2.6 שתי הערות לפני סיום וסוף דבר הדוחה את התביעה יובאו בסעיפים 10,11 לפסק הדין.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 37604-06-18 אלמוני(אדם שמונה לו אפוטרופוס) נ' פלונית

חלק שני – תמצית טענות כתב התביעה ומנגד טענות הנתבעת; פירוט העדים בהליך

3. תמצית טענות כתב התביעה

- 3.1 כתב התביעה מפרט שמר תובע הוא קשיש ערירי, בן למעלה מ-93 במועד הגשת התביעה. רווק שמעולם לא נולדו לו ילדים, עיוור מילדותו וכבד שמיעה.
- 3.2 כתב התביעה מציין שמר תובע והנתבעת הכירו כאשר הנתבעת סייעה למר תובע לחצות את הכביש ולאחר מכן החלה לבקר בדירתו, להביא לו מאפים והציעה לנקות את דירתו.
- 3.3 ביום 6/3/2017 הפקידה הנתבעת שיק עליו חתם מר תובע בסך של 400,000 ₪. נטען כי סכום זה הועבר שלא כדין תוך עושק, כפייה, השפעה בלתי הוגנת וניצול מצבו של התובע. על כן בכתב התביעה נדרש מהנתבעת לשלם למר תובע הסך של 400,000 ₪.
- 3.4 עוד ציין כתב התביעה שבמקביל למשיכת הכסף על ידי התובעת, נמשכו מחשבון התובע שני צ'קים נוספים בסכום כולל של 460,000 ₪ לטובת בתה וחתנה של המטפלת מטעם ביטוח לאומי שטיפלה בתובע במשך כמה שנים. לטענת כתב התביעה העברת הכסף מעידה על שיתוף פעולה של הנתבעת והמטפלת, על מנת לנצל את תלותו של מר תובע ובכך "לרוקן" את התובע מחסכונו. התביעה בענין העברת סכומי הכסף למטפלת, בתה וחתנה נדונה בהליך נפרד שפתחה האפוטרופסית במסגרת ת"א XX-XX-XXXX.
- 3.5 בכתב התביעה נטען שהתובע הוא אדם "נוח להשפעה וקל לניצול" ועקב כך נבדק רפואית בהמלצת אגף הרווחה בעיריית תל-אביב. בחוות הדעת הרפואית, כנטען, תואר מצבו של התובע, שהוביל להליך למינוי אפוטרופוס וכן לעריכת בירור בחשד להיותו של התובע תחת ניצול כלכלי.
- 3.6 עוד נטען בכתב התביעה שהתובע "חרד ופחד" מהנתבעת. עוד שלתובע אחיינים שרוצים בקרבתו ואולם הנתבעת וכן המטפלת משפיעות על התובע שלא יסכים לפגוש אותם מכיוון שהם מעוניינים לזכות ברכושו.

4. תמצית טענות הנתבעת

- 4.1 הנתבעת ציינה שההיכרות בינה ובין מר תובע אירעה ליד החנות בה היא עובדת. היא מוסיפה שהחלה להגיע לביתו רק זמן רב לאחר שהכירו. לדבריה, דירתו של מר תובע היתה מוזנחת ואף אחד לא דאג לצרכיו.
- 4.2 הנתבעת טוענת שמעולם לא דרשה כסף מהתובע. היא אף מוסיפה כי כל העברת כסף הייתה לפי רצונו של התובע. עוד ציינה שמר תובע יודע לעמוד על זכויותיו. הנתבעת הוסיפה ציטוט מדברי מר תובע בו הוא מסביר שהעביר את הכסף מרצונו החופשי.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 37604-06-18 אלמוני(אדם שמונה לו אפוטרופוס) נ' פלונית

4.3 הנתבעת מפנה לאופן בו האחיינים של מר תובע טיפלו בו ולכך שהם הקליטו אותו. היא טוענת שעקב הפחד שלו מהם הוא יגיד כל דבר שידרשו ממנו לומר. עוד הוסיפה שהאחיינים לא מעוניינים בקרבתו של מר תובע אלא בכספו. לטענתה, כל עוד לא היו "עניינים הקשורים בכסף", מר תובע כלל לא עניין אותם. הנתבעת מביאה כראיה לחשש של מר תובע מהאחיינים את אמירותיו בהליך האפוטרופסות. הליך בו העיד מר תובע וציין שהוא מפחד מהאחיינים שלו. עוד הפנתה הנתבעת לצו הרחקה שהוצא נגדה ואשר בוטל, לבקשת מר תובע ואשר היה פרי אותם לחצים של האחיינים.

4.4 לטענת הנתבעת, כל האסמכתאות והטענות ביחס לדמנציה של התובע הן "חוות דעת קנויות" על ידי בני משפחה של התובע שמעוניינים "להשתלט על כספו ולרשת אותו טרם מותו, ולא בוחלים באמצעים לצורך הגעה ליעדם כולל פגיעה ישירה בתובע לרבות הפעלת כוח מילולי כנגד התובע". היא טוענת שמר תובע עצמאי לחלוטין ואף מעיד על כך בעצמו.

4.5 לענין טענת "שיתוף הפעולה" עם המטפלת טוענת התובעת שאין לה כל קשר עם המטפלת והדבר מהווה הכפשת שמה.

הערת מעבר – אין בכך כדי להביא את מלוא טענות הצדדים, אך די בכך על מנת להציב המסד להמשך הדיון בפסק דין זה.

5. תשע העדויות בהליך

במסגרת ההליך נשמעו תשע עדויות, כאשר התובע לא הובא על ידי התביעה ולבסוף זומן על ידי הנתבעת. תשע העדויות הן כדלקמן:

5.1 מטעם מר תובע נשמעו ארבעה - גב' ר', עובדת סוציאלית; אג' אחיינית של התובע; עו"ד ב', עו"ד שנפגש עם התובע מספר פעמים ואף הגיש בשמו בקשה למתן צו למניעת הטרדה מאיימת. בהליך אף התייחסה התביעה לצילום וידאו שערך עו"ד ב' לתובע, כאשר היה במשרדו; ד"ר ח', פסיכיאטר שערך שתי חוות דעת, האחת בשנת 2016 והשניה בשנת 2019.

5.2 מטעם הנתבעת זומן התובע עצמו וכן נשמעו ארבעה עדים נוספים – הנתבעת עצמה; עו"ד ד' אשר ייצגה את מר תובע בהליך האפוטרופסות; ד"ר מ', עורכת חוות דעת הפסיכו-גריראטרית; עו"ד נ', שהעניק אף הוא שירות משפטי תוך שהתייצב בבית החולים כאשר אושפז התובע, ככל הנראה לצרכי זאת לבקשת אחייניו ודורש כעת את שכר טרחתו מהתובע.

חלק שלישי – אין מקום לקבל התביעה

6. התובע הסביר, בבהירות בצלילות ובאריכות, את נימוקיו להעברת הסכום לנתבעת

6.1 כללי

(א) התובע היה בן 92 בעת העברת הסכום לנתבעת. כפי שנטען, גילו האמיתי של התובע נמוך בשבע שנים, שכן הרישום בתעודת הזהות שונה כאשר עלה מעיראק לישראל. כך או כך מדובר

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 37604-06-18 אלמוני(אדם שמונה לו אפוטרופוס) נ' פלונית

בגיל מכובד, גם אם נפחית שבע שנים מגילו הרשמי. במהלך הדיון בבית המשפט הסביר התובע, פעם אחר פעם, על רצונו להעביר את סכום הכסף. עוד הבהיר שאינו מבקש את השבתו.

(ב) התובע הסביר כי מדובר בכספו שלו. התובע הבהיר כיצד עבד עבור כספו, הרוויח אותו ו"עבד קשה" כאשר אף אחד לא עוזר לו. התובע הסביר שערך חישוב עם עצמו ושאל "מה אני אעשה בכסף אחרי שאני הולך למות". התובע נימק שלאחר החישוב שערך עם עצמו החליט להשאיר מחצית מהסכומים שבידיו לעצמו ומחצית להעניק, בין היתר לנתבעת כשהוא משאיר לעצמו "כדי שיספיק".

(ג) הדיון נערך כשהנתבעת, הגם שהיא בעלת דין, הוצאה מהאולם לבקשתי, ור' החלטה (ע"מ 17 לפרוטוקול) לפיה – "למרות שהנתבעת יושבת בשקט, אני מבקש שתעזוב את האולם. למען הסר ספק, לא בגלל הנתבעת אלא בגלל שיקולים שלי". עוד טרם הוצאה הנתבעת מהאולם ורבות לאחר מכן, שב והסביר התובע את שיקוליו ואת רצונו ועל כך בפסקאות הבאות.

6.2 על הקשר עם הנתבעת והסיוע ממנה

התובע התייחס לקשר עם הנתבעת, לרבות לצו למניעת הטרדה מאיימת שנראה שהיזומים לו היו האחיינים צו אשר בוטל לבקשתו של התובע. על כך נשאל והשיב התובע (ע"מ 15-16 לפרוטוקול, ההדגשות לא במקור):

האם יש לך משהו לומר על הקשר ביניכם? קשר צמוד, מלפני 5 שנים אמנם היו הפסקות לשם הטרדות, אבל אני בקשר איתה, מכבד אותה נורא. מבחינה נפשית, אדם, כמו יש לי עיניים, אדם איבד את העיניים, אבל אלוהים, וואלה, אני מקווה, נתן לי משהו למלא את המקום, את התפקיד של העיניים. כל פעם אני נמצא במצב לא כל כך נעים, לא נוח, כשאני שומע את הקול של (לא ברור) עושה משהו, הרבה עשתה דברים בשבילי, גם כשהייתי בבית חולים פעמיים, תמיד הייתה עומדת בבית חולים. אמנם יש לי מטפלת, אחרי שהולכת המטפלת, היא לוקחת את המקום שלה ועושה דברים ממש פלא פלאים. הייתה עוזרת אפילו לאחיות. בן אדם מה זה צריך להיות? לא ראיתי שום הטרדה ממנה, לא רע, לא דבר הזיק לי, לא דבר שמציק לי גם בנפש וגם בגוף. זו האמת שלי"	"עו"ד כהן: העד, מר תובע:
--	--

ובהמשך, כל מה שביקש התובע הוא לאפשר לנתבעת להמשיך לסייע לו, וכלשונו (ע"מ 16, שורות 16-19, ההדגשות לא במקור):

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 37604-06-18 אלמוני(אדם שמונה לו אפוטרופוס) נ' פלונית

העד, מר תובע: אז עוד יותר טוב בשבילי. אני רוצה מכבודכם, תסתכלו על המצב שלי, אני לא מבקש משהו בלתי אפשרי. רק מבקש לאפשר לה במצב הנוכחי, היא יכולה לבוא אליי מתי שרוצה או מתי שאני רוצה, מתי שתבוא, מתי שלא תבוא, הכל חופשי, זה מה שאני מבקש. חופשי (לא ברור), ובלי פחד ובלי כלום.

ולאחר מכן שב והעיד התובע (בע"מ 17 לפרוטוקול, שורות 25-26, ההדגשות לא במקור):

העד, מר תובע: כן, אין לי עוד דברים. נתבעת, אם היא לא עשתה לי רע, זאת אומרת אני לא סבלתי ממנה משהו. להכניס אוכל מעל ומעבר, אני, אם היה משהו, בקיצור, הייתי אומר.

התובע הוסיף, שוב ביוזמתו, על רצונו שלא ימנעו מהנתבעת לסייע לו. התובע התייחס לדיון שהתנהל בבית המשפט לענייני משפחה בו נקבע מינוי האפוטרופוסית, תוך שהוא זוכר היטב את הדיון ואת מועדו, הרביעי ליולי, וכלשונו (ע"מ 19, שורות 5 – 8):

העד, מר תובע: סליחה, אני אמרתי – 'תעשו לי חסד גדול, שהיא תמשיך, היום אני פה, אני לא יודע, הכל ביד השם, הייתי בבית חולים פעמיים ב-2017, זה עניין האפוטרופוס שקבעו לי, זה עד עכשיו תאריך ה-04 ביולי, יום שלישי, 04 ביולי 2017 היה המשפט הקודם. יש אפשרות, תסלח לי.

כאשר התובע נחקר בחקירה נגדית על ידי האפוטרופוסית באת כוחו שהתנגדה להעדתו, הוא נשאל אודות דברים שאמר במשרדו של עו"ד ב', אליו הובא על ידי אחייניו. הוא נשאל ביחס לאמירות בהן התייחס לכך שהנתבעת "נכנסה לו בפרטיות", התעמקה בבנק ובכסף, לחצה עליו והעלתה "כל יומיים דרישות אחרות" וכן על כך שהוא פחד מהנתבעת. כך אכן אמר במשרדו של עו"ד ב' אליו הובא על ידי האחיינים, ובבית המשפט הכחיש וציין (ע"מ 29, ש' 29-31):

"העד, מר תובע: לא. לא אמרתי. אני לא אמרתי, בבריאות שלי לא אמרתי לה. מה, מפחידה איך? אני לא כל כך טיפש שאני לא מבין את הדברים, למרות הכל, למרות אני אחרי בית חולים"

ולפני כן (ע"מ 29, שורות 21-17) דווקא תיאר כיצד נעשה בירור בבנק מצד אחייניו, לרבות ד"ר נ' מי שהגדיר כבן דוד של האחיינים:

"העד, מר תובע: כן, אני אומר – היה בזמנו, באו לבנק אצלי ב-3 סניפים א' ונ', זה אומר דוקטור נ'. שאלו את ההנהלה בבנק בנפרד, כי נ' מבין בכסף, במניות. גם א' היה. שאלו את ההנהלה שלהם, אמרו 'לא היה ולא רשום חריגה'. זאת אומרת, לא, אף פעם לא שאלה, לא התעניינה

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 37604-06-18 אלמוני(אדם שמונה לו אפוטרופוס) נ' פלונית

על הכסף. רק הייתה באה יחד איתי בבנק, אני עושה פעולה. או מקבל משהו או מכניס משהו, או שאלה קטנה. זה בבנק הפועלים לידה. מה יש, אני לא מבין מה כל כך בעיה גדולה היא הייתה"

6.3 על המודעות והרצון להעביר לנתבעת סך של 400,000 ₪, יחד עם פעולות נוספות כגון הכנסת ספר תורה וכן העברת סכום כסף למטפלת

התובע התייחס לכך שערך חישוב בינו לבין עצמו והחליט לחלק את כספו כך שמחצית ממנו תישאר בידיו ומחצית יעביר למשל לנתבעת וכן לאותה מטפלת שעניינה נדון בהליך אחר וכן לצורך הכנסת ספר תורה. וכך כלשונו (ע"מ 16-17 לפרוטוקול, ההדגשות לא במקור):

"העד, מר תובע: נתתי לה מתוך רצון טוב ומתוך אהבה נפשית. אין לי, חס ושלום,

משהו מחוץ לזה. לא רומן, לא כלום, לא בלוף. אני ישבתי ועשיתי חישוב ביני לבין עצמי. אמנם אני לא רואה, אבל אני יש לי ראש, אני יכול לדעת בדיוק מה הולך מסביב, מה אני עושה מה לא עושה. אני אמרתי – כמו שעשו אחרים בחוץ לארץ בעירק, כתבו, למשל, אחד קוראים לו אליעזר כדורי, הוא כתב, עשה בית ספר, כל הזמן משבחים אותו. אפילו פה בארץ שמעתי יש לו בית ספר חקלאי. גם כן אמרתי – אני עושה ככה דבר, להשאיר רק חצי כסף, כמעט חצי בשבילי, חצי לחלק ביני, בינה ובין עוד אחת, מטפלת שעבדה בנאמנות ובמסירות 20 שנה, קרוב ל-20, פחות כמה חודשים. גם היא בנאמנות, במסירות. עכשיו, נוסף לזה, השארתי חלק לספר תורה, עשיתי ספר תורה בבית ספר בבית כנסת בן יהודה. זו המחשבה שלי".

התובע התייחס לכך שאינו מבקש את השבת הסכום שהעביר לנתבעת. עוד התייחס לכך שמלכתחילה לא התכוון לבקש את השבת הסכום ואף נשבע על כך וכלשונו (ע"מ 19 לפרוטוקול, שורות 1-3):

"העד, מר תובע: לנתבעת, שאני נתתי לה את הצ'ק. אני נשבעתי, היה עורך דין,

נשבעתי. אני אמרתי לה, בלי שהיא תבקש, אמרתי 'אין לך מה לדאוג'. נשבעתי בבריאות, נשבעתי בעולם, בשם השם. אמרתי – 'בבריאת העולם אני נשבע, בבריאות שלי, לא אקבל זה חזרה'"

כל עדותו של התובע הוכיחה את גמירות הדעת של התובע, ועל כך שהוא יודע היטב ומבין היטב שהעביר סך של 400,000 ₪ לנתבעת. התובע שב וציין שמדובר בכספו שלו, וכלשונו אף תוך מחשבה – "מה אני אעשה בכסף אחרי שאני הולך למות" וכלשונו (ע"מ 21 לפרוטוקול, שורות 20-27, ההדגשות לא במקור):

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 37604-06-18 אלמוני(אדם שמונה לו אפוטרופוס) נ' פלונית

מי צודק בשאלה של הכסף שנתת לנתבעת? מי צודק? נתבעת או

הע"ד כהן:

האחיינים?

העד, מר תובע: אני לא יכול לשקול, את האמת אני לא יכול לשקול. כי אני עשיתי

את שלי נתתי, מספיק נתתי במשך הרבה זמן, שומע?, אני נתתי

בכמות. אבל זו החלטה שלי, הכסף הוא שלי, בזיעת אפי אכלתי את

הלחם, עבדתי מאוד קשה. אף אחד לא עזר לי בעבודה, אני בכוחות

עצמי עד שחיפשתי עבודה מתאימה. שני, מה שהרווחתי, עשיתי

חשבון 'מה אני אעשה בכסף אחרי שאני הולך למות?'. השארתי

קצת (לא ברור), זה יספיק. נתתי, נתתי. ואדם שאני מכל הלב נתתי

מתנה. מאוד מאוד צר לי, קשה לי לקבל אותה, להגיד לה 'תני לי

את הכסף חזרה, רוצה חזרה'. אני לא יכול, באמת לא יכול".

גם כשעוה"ד של התובע חקרה את התובע, בחקירה נגדית כאמור, הוא שב על פליאתו וגם

תרעומתו על כך שחוקרים אותו בדבר כספים השייכים לו ושעשה בהם כרצונו, וכך למשל פנה

אל באת כוחו האפוטרופסית (ע"מ 27, שורות 21-19, ההדגשות לא במקור):

אז, תסלחי לי, מרגלית, זה לא דבר, לא נפלה צעקה מהשמיים, לא

ת:

רעידת אדמה. עשיתי משהו בתום לב, חשבתי כל העולם דומם לי

בדברים כאלה. לא ידעתי צריכים לחקור, על מה אני עושה, על מה

אני הולך..."

התובע הסביר על כך שהוא חושב בינו לבין עצמו על מי שיזכור אותו אחרי מותו. על כך שאין

לו ילדים, שאין מי שיהיה לו "זכר" ממנו וכלשונו – "רק שיהיה זכר". וכך גם כשנשאל על ידי

האפוטרופסית ביחס לסכום אחר שאינו חלק מהתביעה השיב ואפילו התרעם על כך

שמבקשים לפגוע ברצונו (ע"מ 37-36, ההדגשות לא במקור) -

העד, מר תובע: לא, מה פתאום. אילו 50? (לא ברור). נתתי, משהו אמרתי, אני

חשבתי, אחרי 120 מה יהיה לי? אין לי ילדים, אין לי ככה. רק

שיהיה זכר, והשבעתי אותה – תלך גם כן לבית כנסת, תודיע ל-א',

שהוא מכיר אותם, אבל אני, אפשר לשאול שאלה – כל מה

שעשיתי, גנבתי?

עו"ד מ. נח: חס וחלילה, אדוני.

העד, מר תובע: רצחתי?

עו"ד מ. נח: חס וחלילה, תובע"

וכאן יש להביא את מילותיו האחרונות של התובע, כפי שנקלטו בפרוטוקול עם סיום עדותו

ומבלי שנשאל דבר (ע"מ 38, שורה 5, ההדגשות לא במקור):

העד, מר תובע: תעשי לי טובה, לא נשאר לי הרבה בכלל.

כך אמר.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 37604-06-18 אלמוני(אדם שמונה לו אפוטרופוס) נ' פלונית

6.4 התובע מעיד בצלילות, בערנות תוך התייחסות לשאלות שהוא נשאל ותוך שהא לא נמנע מלומר

אפילו מילים קשות

(א) נתתי דעתי לגילו של התובע אשר גם אם נפחית ממנו שבע שנים הוא גיל מכובד. לצד זאת לא ניתן היה שלא להתרשם מהצלילות שבדברי התובע, מאמירותיו הישירות ומהחדות שבדבריו כגון האמירה **"גנבתי? ... רצחתי?"** או **"מה זה? כל עורך דין יש לו פסיכיאטר?"** – כמצוטט בסעיף 7.6 להלן.

התובע עמד היטב בחקירות בבית המשפט לרבות חקירה הנגדית של האפוטרופסית, עוה"ד מטעמו שפעלה במקצועיות רבה. התובע אף לא חסך שבט לשונו ממי שלטעמו עוול כלפיו ועשה זאת בשפה מנומסת אך חדה. דברי התובע בהחלט היו ברורים, צלולים והביאו את עמדתו באופן מובהק.

(ב) באשר לצלילות דעתו של התובע, ייאמר שזו היתה גם התרשמות בית המשפט לענייני משפחה בהחלטה בה מונתה בהסכמה אפוטרופסית בתנאים לרכוש. וכך צוין בסעיף 11 להחלטה מיום (ההדגשות לא במקור) 4/7/2017 – **"בפתח הדיון שוחח בית המשפט ארוכות עם מר תובע בנוכחות ב"כ יועמ"ש (רווחה) ושמע את דבריו בנוגע להתרחשות האירועים אשר הובילו להגשת הבקשה. על פניו נראה כי מר תובע דיבר בצלילות ולענין ויכל להביע את דעותיו בצורה נאותה"**.

(ג) כך חשב גם עו"ד ב', שייצג את התובע בהליך הטרדה מאיימת לאחר שהובא על ידי מי מאחייניו, עו"ד ב' אף ייצג את האחיינים בבקשה למינוי אחד מהם כאפוטרופוס. לענין צלילות דעתו של התובע העיד עו"ד ב' בהגינות (ע"מ 50 לפרוטוקול, שורה 31):

"העד, עו"ד ב': אני לא הייתי מחתים אדם אם לא הייתי חושב שהוא מבין מה הוא עושה"

זו היתה גם התרשמותה של עו"ד ד' שייצגה את התובע בהליך בבית המשפט לענייני משפחה. עו"ד ד' התייחסה בעדות בהליך כאן, לשיחות עם התובע, לכך שידע לדקלם בעל פה מספרי טלפון, ידע כיצד לתרגם מידית תאריך לועזי ליום בשבוע ועוד (ע"מ 57 לפרוטוקול, שורות 5-13):

"עו"ד כהן: איך התרשמת ממנו?
העד, עו"ד ד': התרשמתי שמדובר באדם שהוא קוגניטיבי. היה לו, כיוון שהוא עיוור אז הוא היו לו יכולות מאוד מיוחדות, יכולת שמיעה מדהימה, חוש שמיעה מפותח מאוד, זיכרון מדהים. כשהוא ישב הוא גולל בפניי את הסיפור, אז הוא ממש נקב בתאריכים מדויקים של שנים עברו, ממש בתאריכים מדויקים. אני זוכרת שנאלצנו לדבר עם עורך דין ב', ואז הוא אמר לי "את צריכה את הטלפון שלו?"

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 37604-06-18 אלמוני(אדם שמונה לו אפוטרופוס) נ' פלונית

והוא ידע לדקלם את מספר הטלפון שלו. וגם עדכנתי אותו שהדיון נקבע ל-4 ביולי והוא ידע להגיד לי "אה זה ביום כזה וכזה". הוא ממש ידע לעשות את החישובים ואמרתי לו "אתה חייב להסביר לי, איך עשית את זה? איך ידעת איזה יום ייצא ה-4 ביולי? זה עוד כמה חודשים".

באשר לאבחון פסיכיאטרי שקיבל התובע, מהפסיכו-גריאטרית ד"ר מ' ומנגד, עמדתו של הפסיכיאטר ד"ר ח', אתייחס בסעיף 8 להלן. בכל מקרה ברור הוא שהרושם אותו מותיר התובע הוא רושם של אדם צלול, היודע את אשר הוא רוצה, אדם העומד על דעתו לעשות בכספו כרצונו. ועוד דבר ייאמר – הרושם הוא של אדם המעריך שהוא בימיו האחרונים ומבקש להותיר אחריו מי שיזכור אותו ואת שמו. אדם המבין שלא יוכל לעשות שימוש בכספו לאחר מותו ומעדיף לעשות שימוש בו עוד בחייו.

6.5 לסיכום עד כאן

- כל עדותו של התובע עקבית ומלמדת על רצונו להשאיר לעצמו סכום עימו יוכל לחיות בהמשך חייו ולצד זאת הכרת הטוב ועשיית הטוב למי שיזכור אותו לאחר מותו. כל עדותו של התובע עקבית ומלמדת שלמרות גילו ולמרות שהודגש עיוורונו, הרי הוא יורע ורוצה לעשות בכספו כרצונו. התובע הדגיש עד כמה עבד קשה כל חייו. התובע הדגיש עד כמה לא קיבל עזרה מחייו. התובע התייחס, מתוך ליבו, לימיו הספורים וכלשונו 'תעשי לי טובה, לא נשאר לי הרבה בכלל'. ניתן היה לראות ולהבין עד כמה התובע חושב על מה ישאיר לאחר מותו ומי יזכור אותו באין לו ילדים.

- התובע חזר, פעם אחר פעם, עד כמה חשב בינו לבין עצמו ועד כמה הטרידה אותו המחשבה מה יהיה לאחר מותו. בלשונו האמיתית והכנה הסביר התובע שחשב 'מה אני אעשה בכסף אחרי שאני הולך למות?' והחליט לעשות בו שימוש כל עוד הוא יכול ועוד בחייו. ועוד התרעם על כך ועל התביעה – 'כל מה שעשיתי, גנבתי? רצחתי?'

- יש לקבל את עדותו ודבריו של התובע שנאמרו, פעם אחר פעם ואשר מבהירים מדוע העביר לנתבעת הסך של 400,000 ₪. נימוקי התובע, ובעיקר רצונו שיהיה מי שיזכור אותו הם נימוקים אותם יש לקבל. התובע גם הסביר שנותר לו, לאחר חישוב שערך, די כסף להמשך חייו וכן ידוע שהוא מקבל כספי פנסיה והתגורר בדירה שבבעלותו מכל אלה נשמעת תהייתו מה יעשה בכסף לאחר מותו? בהיעדר ילדים נשמעת הגיונית ביותר בקשתו למסור סכום כסף, בעודו בחייו.

- לכל האמור לעיל יש להוסיף את האלטרנטיבה, הותרת סכום הכסף לאחייניו, אותם אחיינים שנכחו היטב בהליך ואשר לתובע מילים קשות עליהם. על כך בפסקה הבאה.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 37604-06-18 אלמוני(אדם שמונה לו אפוטרופוס) נ' פלונית

7. הלחצים מצד אחייני התובע ומינוי האפוטרופסית. התייחסות להליך בו ניתן כעת פסק

דין זה

7.1 על פניו האלטרנטיבה להעברת הסך של 400,000 ₪ היתה ליורשים עם מותו של התובע ובין היתר לאחייני התובע. יש מקום להתייחס למקומם של אחייני התובע בהליך.

7.2 האחיינים הם צאצאי אחותו המנוחה של התובע. חיוב הנתבעת בתשלום הסך של 400,000 ₪ ישיב סכום זה לידי התובע וכאמור על פניו לאחר שיגיע ל-120 יעבור לידי יורשיו. לתובע לא היו מילים קלות לומר עליהם ועל הלחצים שהם מפעילים עליו וכך ציין בבית המשפט לענייני משפחה, בדיון ממנו הוצאו הצדדים מהאולם העיד בפני כב' השופטת ורד שביט פינקלשטיין וכן עו"ד חשין נציגת הרווחה ואמר – **"מגיע לי ויש לי זכות להיות חופשי אני אף פעם לא התעניינתי כמה כל אחד מרוויח"** (ע"מ 4 לפרוטוקול בבית המשפט לענייני משפחה, נספח 7 לתצהיר הנתבעת).

7.3 האחיינים, או לפחות חלקם, עומדים גם מאחורי הבקשה למניעת הטרדה מאיימת שהוגשה כנגד הנתבעת, והתובע אף נלקח על ידי מי מהם לעו"ד שייצג אותו (את התובע) בהליך ההטרדה המאיימת. מאוחר יותר ביקש התובע, באמצעות עו"ד אחר, לבטל את צו ההטרדה המאיימת ואחד האחיינים ביקש להתמנות לאפוטרופוס. בית המשפט לענייני משפחה אכן מינה אפוטרופסית, בהסכמה ובתנאים, אך הקפיד שלא יהיה זה אחד האחיינים.

7.4 עוד התייחס התובע, בעודו מעיד ללא הצדדים במסגרת ההליך בבית המשפט לענייני משפחה (ע"מ 2 לפרוטוקול הדיון בבית המשפט לענייני משפחה, שורות 20-22, ההדגשות לא במקור): **"חברה שלי שהיא נמצאת פה בחוץ. הם מצאו תירוץ שנתבעת פושעת, הם אמרו עליה שהיא פושעת ונוכלת, שאלתי אותם על סמך מה רק בגלל שהיא הולכת איתי? הם אומרים את זה כדי שהם יוכלו לבדוד אותי"**.

התובע אף השיב לבית המשפט לענייני משפחה כך (ע"מ 5 לפרוטוקול הדיון בבית המשפט לענייני משפחה, שורות 5-7, ההדגשות לא במקור):

"ש. יש לך אחיינים אחרים או מישהו שאתה סומך עליו?"

ת. לא, לא, אני לא סומך בכלל, אני מפחד בכלל. אני מפחד מהם אני מפחד

שהם יעשו רצח. אני כל הזמן אומר לך שהם צריכים להתנהג בסדר, יש

להם לב אכזר"

על ההתנהלות לאחר הדיון ועל פניות האחיינים אל התובע ניתן היה ללמוד מעדותו בבית המשפט בהליך זה. על כך בפסקה הבאה.

7.5 האחיינים או מי מהם דואגים "להזכיר" לתובע את דבריו, להעיר לו על כך ואף לבקר אותו בשבוע שלפני הדיון ולהזכיר הדבר

(א) דבריו של התובע ביחס לאחייניו נאמרו בבית המשפט לענייני משפחה לאחר שהוצאו כאמור הצדדים מהאולם וממילא בהיעדר האחיינים. לעומת זאת בדיון שהתנהל בהליך לפני היתה

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 37604-06-18 אלמוני(אדם שמונה לו אפוטרופוס) נ' פלונית

נציגות של האחיינים באולם, ואחת מהם גם העידה. בדיון זה התייחס התובע לכך שהאחיינים **"עד עכשיו זוכרים"** שאמר עליהם **"דברים לא נעימים"** בבית המשפט לענייני משפחה וביקש למחוק את המילים שאמר שם. האמירות של התובע מלמדות דווקא על לחץ שהופעל מצידם של האחיינים או מי מהם, וכך הם מופיעים בפרוטוקול (ע"מ 19 לפרוטוקול הדיון בתיק זה, שורות 10-22, ההדגשות לא במקור):

ת": אחיינים שלי טוענים שאני אמרתי דברים לא נעימים, עד עכשיו זוכרים. אפשר למחוק את זה?
ש: מתי הם דיברו איתך אחיינים שלך?
כב' הש' ברקאי: שנייה, שיסיים, אתה תוכל לשאול, אבל רק שיסיים את (מדברים ביחד).
עו"ד כהן: אתה יכול (מדברים ביחד).
העד, מר תובע: כל הזמן אומרים 'דיברת עלינו', אבל היינו ביחסים קצת לא כל כך סדירים. היינו ביחס לא כל כך טוב עם האחים, הייתה אי הבנה. אז דיברתי ואני מודה בזה. אני רוצה למחוק את זה בכל מחיר, אם אפשר"

ואחר כך הוסיף והפציר התובע, תוך שהוא מתייחס לפניות האחיינים אליו בעקבות עדותו בבית המשפט לענייני משפחה (ע"מ 19, שורות 31-30 ההדגשות לא במקור):

העד, מר תובע: ואני מאוד מבקש, אם תעשו לי חסד למחוק את זה, מה שאמרתי, ב-2017, 04 ביולי, יום שלישי היה, יום עצמאות של אמריקה.

בהמשך התברר שהאחיינים, או מי מהם, ערכו ביקור בביתו של התובע מספר ימים לפני עדותו בהליך זה ו'הזכירו' לו כיצד דיבר בבית המשפט לענייני משפחה. וכך העיד התובע והתנצל, לאחר ביקור האחיינים או מי מהם (בע"מ 20, שורות 4-2 לפרוטוקול, ההדגשות לא במקור):

"העד, מר תובע: מצטער על שאני דיברתי דברים לא נעימים להם. ואני מספר אפילו על עצמי, אני מאוד מאוד כואב לי, אומרים לי אפילו השבוע – 'תובע, אתה דיברת עלינו, בזמן המשפט דיברת ככה וכך'. זו הייתה עורכת דין ד'"

האמירות האלה נאמרו מיוזמת התובע ונראה שהפתיעו. האמירות מלמדות על לחץ מצד האחיינים וביקור מכוון לפני הדיון בהליך כאן. התובע הבהיר שביקרו אותו האחיינים, ואף הופיע שמה של א', אליה אתייחס בס"ק (ב) בהמשך. התובע סיפר על הביקור בביתו כך (ע"מ 19 לפרוטוקול שורות 10-7, ההדגשות לא במקור):

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 37604-06-18 אלמוני(אדם שמונה לו אפוטרופוס) נ' פלונית

ש: לא, עכשיו, מי דיבר איתך השבוע הזה?
ת: (לא ברור) וא', אחיינים.
ש: איפה דיברו איתך?
ת: בבית שלי.

הדעת אינה נוחה, בלשון המעטה, מהדרך בה תיאר התובע את ביקור האחיינים בביתו. ביקור שנערך לפני הדיון בבית המשפט ובו "הזכירו" לו את דבריו בבית המשפט לענייני משפחה. תזכורת שהביאה אותו לציין בהליך כאן ולבקש לחזור מדבריו.

(ב) אותה אחיינית, א', שהיתה חלק מהביקור בביתו של התובע נטלה חלק גם באולם בית המשפט. לאו דווקא מעל דוכן העדים. לאחר עדותו של התובע ולאחר שזה יצא מהאולם נשמעה עדות אחרת ובהמשך התייצבה לעדות אחיינית נוספת, אג'. אותה עדה אחיינית דיווחה שהתובע מבקש לחזור לאולם בית המשפט ולומר שהוא פוחד מהנתבעת. כך לדבריה. בעקבות כך אף היתה לפתע התערבות מהאולם של דוברת מהקהל, אשר לאחר שהוצאה מהדיון התברר שזו האחיינית א'. וכך מופיע הדבר בפרוטוקול, במהלך עדותה של אחיינית אחרת – אג' (ע"מ 74, שורות 10-3):

העדה, אג': את אותם הדברים הדוד שלי אמר על הגברת נתבעת. וגם עכשיו, כבוד השופט, הוא אמר 'אני מפחד ממנה. היא פה לידי'. בדיוק במילים האלו הוא נקב עכשיו והוא ביקש גם לדבר איתך שוב ולומר לך דברים.
עו"ד כהן: הוא פוחד מכם. אתם יצאתם החוצה והשתוללתם עליו. אנחנו ראינו מה עשיתם לו בחוץ, השתוללתם עליו בחוץ.
דוברת 1: (מדברים ביחד).
כב' הש' ברקאי: גברתי, תצאי החוצה באמת. מי זו הגברת שהוצאתי?
עו"ד כהן: זו האחיינית השנייה, א'.

וכך, אמירתו של התובע אודות פניות מהאחיינים ותזכורות שונות בביקור בביתו, מצאה אישור מסוים גם בפרוטוקול הדיון בבית המשפט.

7.6 האחיינים, או מי מהם, פעילים בהליך להוצאת צו הטרדה מאיימת כנגד הנתבעת

גם הבקשה למתן צו למניעת הטרדה מאיימת כנגד הנתבעת נעשה תוך התערבות האחיינים, או מי מהם. על כך נשאל והעיד התובע תוך שהוא מתייחס להליך ההטרדה המאיימת כנגד הנתבעת (ע"מ 22 לפרוטוקול, שורות 17-12):

עו"ד כהן: בשביל מה לקחו אותך?
העד, מר תובע: עד היום הזה אני לא יודע. בשביל מה החתימו אותי הרבה חתימות, חייב לשמוע את זה – חתמתי, נתתי חתימות, לא ידעתי על מה בדיוק. 'על כסף', או לא קיבלתי שום כסף ביד שלי. אמרתי להם

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 37604-06-18 אלמוני(אדם שמונה לו אפוטרופוס) נ' פלונית

(לא ברור), הלכנו אצל ב', אז מה עשה? כתם כמה חתימות, רק הקליט אותי מה שאני אומר, כי הייתי גם כן במצב לא כל כך רגוע. אז צריכים לדעת – לא קיבלתי שום פתק ביד"

את התשלום להוצאת צו ההטרדה המאיימת שביקש התובע שילם דווקא אביהם של האחיינים ולא התובע. על כך העידה אחת האחייניות (ע"מ 64 לפרוטוקול שורות 6-7):

עבור פגישת הייעוץ ב-14 או ב-13 ליוני. אבא שלי התנדב לשלם
את הסכום הזה עבור עורך דין ב'"

7.7 התייחסות לביקור בבית החולים וככל הנראה לניסיון לביטול מינוי האפוטרופסית

כפי שעולה, הרי אפילו כשהתובע היה מאושפז בבית חולים דאגו האחיינים, או מי מהם, לשלוח לו עו"ד ואף להחתימו על מסמכים. כך לדבריו. לטענת האחיינית שהעידה, התובע ביקש לבטל את מינוי האפוטרופסית ולכן דאגו לשלוח אליו למקום אשפוזו עו"ד. לענין זה העיד התובע (ע"מ 23 לפרוטוקול, שורות 12-18, ההדגשות לא במקור):

עו"ד כהן: אוקי. עוד שאלה אחרונה – כשהיית בבית חולים, אתה זוכר שהביאו לך גם איזה רופא, זה היה באוקטובר 2018. הביאו לך עורך דין ורופא, אתה זוכר את הסיפור?

העד, מר תובע: כן. היה גם כן עורך דין, אני לא מכיר אותו, לא בכלל. פתאום הפתיע אותי, בא אחד בשם נ' נ'. לא יודע נ' מה. הוא עובד אצל ב' גם כן ביחד. 'מי אתה?'. 'אני עורך דין, קוראים לי נ''. היה כנראה הרבה זמן. שאל אותי כמה שאלות על ירושה. בסוף, כנראה חתמתי על השמות של היורשים, על אחיינים. הוא גם כן היה לו, היה יחד איתו פסיכיאטר. מה זה? כל עורך דין יש לו פסיכיאטר?

ולאחר מכן הוסיף התובע והפנה לאחיינים, או לפחות לחלקם וכלשונו (ע"מ 23 לפרוטוקול, שורות 23-26):

ש"ש: כן, מי הביא אותו, מי הביא את נ'?

ת: 3 האחים – א', א', אג'. חתמתי. לפני חודש, או פחות, שלח לי מכתב רוצה 10,000 עבור העבודה. ואני צלצלתי לאפוטרופוס מי מסרתי..."

לכך התייחסה אחת האחייניות בעדותה וטענה שעו"ד נ' הובא על ידי האחיינים לבקשת התובע, שכן לדבריה התובע ביקש לבטל את מינוי האפוטרופסית וכלשונה (ע"מ 61 לפרוטוקול, ההדגשות לא במקור):

ת: תובע ביקש עורך דין כי הוא חזר בו. הוא ראה שאנחנו היחידים שמבקרים אותו בבית החולים, והוא הצטער על המילים שהוא אמר

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 37604-06-18 אלמוני(אדם שמונה לו אפוטרופוס) נ' פלונית

בזמנו בפני בית המשפט כשאז דנו בעניין של מינוי אפוטרופוס...
דבר נוסף שתובע ביקש, חזר וביקש.

...

כב' הש' ברקאי: לא, אבל תגידי, את יכולה להשלים במשפט אחד. לגבי הדבר שהוא ביקש.
העדה, אג': הוא ביקש, לאחר ששטפו לו את המוח ואמרו לו שהאפוטרופוס היא לא טובה לו, הוא ביקש לבטל את האפוטרופוס. לכך הוא רצה עורך דין.

כלומר, גם לאחר מינוי האפוטרופסית דאגו האחיינים לשלוח עו"ד אל התובע, בעוד הוא מאושפז בבית חולים וזאת על מנת לבטל מינוי האפוטרופסית. לטענת האחיינית שהעידה, הדבר היה לבקשת התובע, אך בהגינותה ציינה שכלל א שמעה בקשה זו אלא מאחיה שסיפרו לה וכדבריה (ע"מ 61 לפרוטוקול, שורות 17-19, ההדגשות לא במקור) -

ת: את כל המילים, רק שנייה, לא ביקש ממני.
ש: אז ממי?
ת: ביקש מהאחים שלי.

האחיינים אינם בעלי דין בהליך כאן ויש להיזהר מקביעות ביחס אליהם. ייאמר רק שנראה שנוכחותם של אותם אחיינים המתנגדים להענקת הכספים לנתבעת, קיימת כעת כל העת. היא וניסיונם להחתים את התובע על מסמכים שונים וכן גם התזכורות השונות שהם מעבירים אליו ניכרת כעת פעם אחר פעם.

7.8 האחיינים דואגים כעת לכספו של התובע, אך לא דאגו להביא את התובע להלוויית אחותו, אימם
האחיינים מדגישים שהם קרובי משפחתו של התובע וזאת להבדיל מהנתבעת. ואולם בעוד האחיינים דאגו ודואגים לסכום שהועבר לנתבעת, הרי מנגד כלל לא דאגו להביא את התובע ללוויית אחותו, אימם. על כך העידה האחיינית (ע"מ 75, שורות 18-25, ההדגשות לא במקור):

"עו"ד גלמן: הלוויה של אמא שלך, תובע היה בלוויה?
העדה, אג': תובע לא היה.
עו"ד גלמן: למה הוא לא היה בלוויה?
העדה, אג': כי לא היה מי שיביא אותו.
ש: אבל הוא היה מאוד חשוב למשפחה?
ת: אתה רוצה שאני אביא אותו? כשזו לווייה של אמא שלי אני אביא אלך להביא אותו?
ש: אבל לרוץ לעורך דין ב'?
ת: מה זה קשור? זה לא רלוונטי"

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 37604-06-18 אלמוני(אדם שמונה לו אפוטרופוס) נ' פלונית

וגם את השבעה על מות אחותו ישב התובע לבדו, וכלשון האחיינית (ע"מ 76, שורות 15-16) –
**"הוא בא כמה פעמים לבית שלנו. בבניין אין מעלית והיה לו קשה לעלות, אבל הוא הגיע
מספר פעמים וישב אבל בבית שלו".**

7.9 לסיכום סעיף זה

בפני התובע עמדה האפשרות לעשות שימוש בכספו, בעודו בחייו, כרצונו ולטובת מי שמלווה אותו וסועד אותו. מנגד עמדה האפשרות להותיר הכספים ליורשיו ובין היתר האחיינים שעליו היו לו מילים קשות לומר. אחיינים שידעו להזכיר לו אודות דבריו, דאגו לבקר אותו כתזכורת לפני הדיון בהליך כאן. האחיינים דאגו להביאו לעו"ד לצורך הרחקתו מהנתבעת והאחיינים אפילו דאגו לשלוח לו עו"ד למיטת חוליו עת אושפז בבית החולים. אותם אחיינים לא דאגו לתובע בעת אבלו, כשמתה אימם וכלשון האחיינית – "אתה רוצה שאני אביא אותו". התובע בחר באפשרות הראשונה. לעשות שימוש בכספו, בעודו בחייו, כרצונו ולטובת מי שמלווה אותו וסועד אותו.

8. התייחסות לפסיכו גריאטרית ולפסיכיאטר שמסרו חוות דעת

8.1 התביעה הגישה בדיקה שעבר התובע בביתו על ידי פסיכיאטר ד"ר ח' – לענין זה הוצגו שתי חוות דעת, האחת מיום 13/11/2016, שהוכנה טרם מינוי האפוטרופסית ואף טרם העברת הכספים לנתבעת. טרם חוות הדעת נבדק התובע כאמור בביתו; חוות הדעת השניה, היא מיום 23/6/2019, בה נבדק התובע גם כן בביתו בשני אירועים, מבלי שהבדיקות תואמו מראש ותוך שהאחיינים או אחותו נוכחים במידה מסוימת ואף נזכרים בחוות הדעת. כאן ייאמר באופן כללי שהתובע אף הלך על כך שנבדק בהפתעה והלך על התייצבות הפסיכיאטר בביתו.

8.2 הנתבעת הציגה בדיקות שעבר התובע על ידי הפסיכו-גריאטרית ד"ר מ' - הבדיקות בוצעו במרפאתה של ד"ר מ'. לענין זה הוצגו שלושה מסמכים – האחד - מסמך בחתימת ד"ר מ' מיום 31/5/2015, אשר אינו ערוך כחוות דעת ואף אינו נרחב ומקיף; השני – חוות דעת מיום 6/11/2016; השלישי – חוות דעת מיום 27/2/2017.

8.3 ד"ר מ' התייחסה במסמך הראשון, שאינו חוות דעת, לבדיקות שעל פניו הן גם חזותיות כגון "מבחן שעון", מבחן "ארגון חזותי ותפיסה מרחבית". מבחנים אלה ספק רב אם ניתן לבצע כאשר הנבדק הוא עיוור. עם זאת, שתי חוות הדעת המוסדרות שנשלחו מתבססות על מבדקים שפורטו היטב וכן על מסמכים שונים. בסיומה של חוות הדעת השניה חיוותה ד"ר מ' דעתה לפיה – **"על פי התרשמותי לקשיש מדובר עם ירידה בזכרון קלה ביותר על רקע מחלה ראשונית, וסקולרית ומצב של דיכוי תחושותי משמעותי המתבטא בירידה בחדות שמיעה וראיה היוצר רושם של יכולת קוגניטיבית ירודה עקב כך.**

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 37604-06-18 אלמוני(אדם שמונה לו אפוטרופוס) נ' פלונית

לאחר בדיקה ובהתחשבות במצב דיכוי תחושותי ניכר התרשמתי שלקשיש יכולת התמצאות, הבנה, חשיבה, שיפוט טובים. הקשיש ידע לבטא את עצמו היטב ולעמוד על דעתו בעיקר כשמדברים איתו על עזרה חיצונית. הקשיש יכול להופיע בבית משפט ולהעיד, אינו זקוק למינוי אפוטרופוס כיוון שהוא יודע לבטא את עצמו היטב ולעמוד על דעתו".

8.4 מנגד, חוות דעתו האחרונה של ד"ר ח', פסיכיאטר, מיום 23/6/2019 הסתיימה במסקנה הבאה – "מר תובע עיוור, כבד שמיעה, סובל מפגיעה קוגניטיבית שמתאימה לדמנציה קלה עם פגיעה בזיכרון ובתפקודים ניהוליים, תלוי לחלוטין בזולת, בעל אישיות תלותית ומרצה שנוח להשפעה ולשכנוע.

אני סבור שהמתנות שנתן למר XXX[חנתה של המטפלת – א.ב.] ניתנו תחת השפעה בלתי הוגנת תוך ניצול מצבו המורכב. ההלוואה/מתנה שניתנה לגברת נתבעת ניתנה תוך היותו תחת השפעה בלתי הוגנת ותוך ניצול.

אני סבור שתובע חסר שיפוט וחסר תובנה בעניינים כספיים ולפיכך לא היה מסוגל להבין את המתנות/ הלוואות שנתן".

8.5 במלוא הכבוד, מצאתי לתת ערך נמוך יותר לחוות דעתו של הפסיכיאטר ד"ר ח', ולהעדיף את ההתרשמות הישירה מהראיות שהוצגו, מהנימוקים שהובאו לעיל ואף מדבריו הברורים של התובע באולם בית המשפט זאת בשל הנימוקים הבאים:

(א) קושי ראשון בחוות דעתו של ד"ר ח', בדיקה ראשונה בהפתעה וללא כל תיאום

הבדיקות נערכו בביתו של התובע כאן יש לציין שהבדיקה ביחס לחוות הדעת הראשונה נעשתה בהפתעה וללא הסכמת התובע. התובע תיאר כיצד נכפתה עליו הבדיקה הראשונה וכעולה מדבריו – הבדיקה נעשתה כשבוא מסרב בכלל לקיומה. וכך נשאל והשיב התובע (ע"מ 23 לפרוטוקול, שורה 1-11, ההדגשות לא במקור):

עו"ד כהן: אדוני, תאמר לי, כשעובדת סוציאלית ר' הביאה

לך הביתה פסיכיאטר, ח'.

העד, מר תובע: נגד רצוני היה. זה היה, אגיד לך את תאריך

אפילו.

עו"ד כהן: כן.

העד, מר תובע: 13 בנובמבר 16. היה יום ראשון. בא אליי כרגיל,

בקור מנומס, כמו כל פעם. דיברה, שאלה אותי

'אם אתה רוצה', ככה – 'הרופא ישאל אותך כמה

שאלות'. סירבתי בכל תוקף. אמרתי לו, גמרתי,

סיימתי את השיחה, זה היה בשעות הבוקר.

פתאום דפקה בדלת בצהריים, נכנסה. 'תובע, שוב

אני, ר'. אחרי, כעבור דקה, 2 דקות, דפיקה בדלת,

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 37604-06-18 אלמוני(אדם שמונה לו אפוטרופוס) נ' פלונית

כנראה משהו מתוכנן, פתחה לו את הדלת, נכנס האיש הזה, הפסיכיאטר שלהם. את האמת, הייתי במצב לא כל כך נוח, לא מצב טוב. שאל אותי כמה שאלות, עניתי. מזה עשו בעיה גדולה, יעני, אני יש לי, איך קוראים לזה? משהו בראש. שכחתי את השם. יעני, גרם לי.

גם חוות הדעת השניה, שהתייחסה להליך כאן, נעשתה בהפתעה, ללא תיאום, ותוך שהאחיינים ואחות נוספת של התובע נמצאים ברקע. על כך בפסקה הבאה.

(ב) קושי שני בחוות דעתו של ד"ר ח', גם חוות הדעת השניה מבוססת על בדיקות בהפתעה וללא תיאום

- גם חוות הדעת השניה של ד"ר ח' נעשתה בבדיקות בהפתעה וללא שום תיאום עם התובע. במסגרת הפגישות עם התובע היתה נוכחות מסוימת, שעוד תתואר להלן, של האחיינים ואף של אחות התובע. הפעם הפסיכיאטר ציין במיוחד בחוות הדעת את הדברים הבאים (ההדגשות לא במקור):

"הערה: הבדיקות לא תואמו עם תובע מראש. במהלך הבדיקה הראשונה התקשרה אליו אחיינית בשם אג' לקראת סוף הבדיקה הגיעו א' ואג' [אחיינים – א.ב.] לבקרו בביתו.

במהלך הבדיקה השניה נכחה אחותו מפתח תקווה (ו'). א' ואג' לא דיברו עם מר תובע והבדיקה הסתיימה תוך פרק זמן קצר לאחר שהגיעו. אחותו שוחחה עימו במהלך הבדיקה אך לא בנושאי השיחה כחלק מהבדיקה"

כך התנהלה הבדיקה. הפסיכיאטר מגיע לפתע, כמו בפעם הקודמת. שואל את התובע שאלות רבות בהפתעה. כל זאת כאשר האחיינים, אליהם אתייחס בס"ק (ג) להלן, מקפידים להתקשר, מקפידים להגיע, מקפידים להיות נוכחים. כך התנהלה הבדיקה הפסיכיאטרית.

- אין מדובר בבדיקה אורטופדית, למשל, בה יש לקבוע אם עצם כלשהי בגוף שלמה או שמא נשברה. מדובר בבדיקה שבעולה ממנה, נועדה לבחון את כושר השיפוט של התובע. כל זאת נעשה תוך שהתובע מופתע בביתו. פעמיים. תוך שלפתע משפחתו מגיעה, מתקשרת, נוכחת, מתערבת בזמן הבדיקה, גם אם "לא בנושאי השיחה כחלק מהבדיקה". קשה לקבל בדיקה כזו כבדיקה מהימנה.

- הדבר מטריד במיוחד, שכן אפילו הפסיכיאטר ד"ר ח' הודה בחקירתו הנגדית שיש לשעת הבדיקה משמעות וחשיבות קוגניטיבית, וכלשונו (ע"מ 19, שורות 13-11 לפרוטוקול):

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 18-06-37604 אלמוני(אדם שמונה לו אפוטרופוס) נ' פלונית

העד, ד"ר ח': רגע, להתמודד עם עייפות הנובעת מאותו היום.

כאשר אנשים עם רזרבה נמוכה של התפקוד הקוגניטיבי, כשיש להם כבר פגיעה קוגניטיבית, הם נדרשים למטלות בערב התוצאות פחות טובות מאשר ביום.

ובכל זאת קבע הפסיכיאטר את הבדיקות, ללא שום תיאום, בהפתעה ותוך שהוא כופה על התובע, בעצם נוכחותו, את קיום הבדיקה. מה היה שיקול הדעת לקביעת מועד הבדיקה? לשעת הבדיקה? ובעיקר מה היה שיקול הדעת להסתרת עצם קיום הבדיקה מהתובע ולהפתעתו בביתו? זאת ד"ר ח' לא הסביר.

- לעצם ההפתעה בבית, ובכלל לבדיקה עצמה מצטרפת התהייה בין הסתירות שבין בדיקותיו השונות של ד"ר ח'. תהיה שנענתה בתשובה – "זה מה שיצא לי, מה אתה רוצה שאני אעשה?" וכפי שהדבר מופיע בפרוטוקול (ע"מ 18 לפרוטוקול מיום 1/3/2020, שורות 29-31):

עו"ד כהן: גם. אז איך זה שבחוות הדעת הראשונה

כתבת ריכוז ירוד, בחוות דעת השנייה כתבת ריכוז תקין? בוא תגיד לי איך חל השינוי הזה פתאום?

העד, ד"ר ח': זה מה שיצא לי, מה אתה רוצה שאני אעשה?

כלומר, גם ביחס לשאלה הקריטית באשר למידת הריכוז של התובע שהיא אחד הדברים שמאפיינים דמנציה (ע"מ 18 שורות 27-28), אין לפסיכיאטר תשובה למעט – "זה מה שיצא לי מה אתה רוצה שאני אעשה".

- לפני סיום ייאמר שבחנתי אף הטענה לפיה הבדיקה פסיכיאטרית על ממצאיה אסורה להצגה שכן נעשתה תוך פגיעה בפרטיות התובע. לענין זה ייאמר שבסופו של יום הבדיקות בשנת 2019 נערכו כשהתובע נשאל ומשיב תשובות שונות, כך שעל פניו שיתף פעולה עם עצם קיום הבדיקה. ויודגש – בהחלט קיים קושי בכך שהפסיכיאטר הבודק בחר להפתיע את התובע בבדיקות ולהגיע ללא תיאום, קושי זה פוגע במהימנות הבדיקות. כך גם קיים קושי מטריד ביותר בעובדה שהאחיינים ואחותו של התובע משוחחים עימו, לרבות "במהלך הבדיקה", כל זאת תוך שהתובע מבין שהם נמצאים בקרבתו. ואולם, אין כל קושי בעצם הצגת חוות הדעת מבחינת דיני הגנת הפרטיות.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 37604-06-18 אלמוני(אדם שמונה לו אפוטרופוס) נ' פלונית

(ג) קושי שלישי בחוות דעתו של ד"ר ח', נוכחות האחיינים והאחות

כפי שהורחב לעיל, האחיינים מוצאים ענין בהליך כאן וממילא בתוצאות הבדיקות הפסיכיאטריות. אותן בדיקות פסיכיאטריות לוו מקרוב בהתערבות האחיינים, כפי שעולה אפילו מחוות הדעת של ד"ר ח'. כפי שלמדים מהערת ד"ר ח' שהובאה בס"ק (ב) לעיל, במהלך שתי בדיקות שערך ד"ר ח' לקראת חוות דעתו השניה נכחו האחיינים שלוש פעמים היו האחיינים או אחות הנוספת חלק מהבדיקות:

התערבות ראשונה - בבדיקה הראשונה התקשרה האחיינית אג';
התערבות שניה - עוד ומיד בבדיקה הראשונה הגיעו לביקור האחיינים א' ואג';

התערבות שלישית - בבדיקה השניה נכחה אחותו של התובע ו'. אותה אחות אפילו דיברה עם התובע "במהלך הבדיקה אך לא בנושאי השיחה כחלק מהבדיקה".

צא וראה, התובע אשר כה חושש מאחייניו זוכה לתזכורת מתמדת לקיומם בעת הבדיקה הפסיכיאטרית. הם מתקשרים. הם מגיעים מיד לביקור. אחותו אפילו נמצאת איתו ומדברת איתו תוך כדי הבדיקה.

(ד) קושי רביעי בחוות דעתו של ד"ר ח'

- ד"ר ח' שאל את התובע שאלות שונות והסיק משובותיו את מסקנותיו. בין היתר שאל הפסיכיאטר את התובע – 'מה הקשר בין קריאת קדיש לבין הנצחת שמו'. הפסיכיאטר מצוין, ונראה שמכך אף הסיק מסקנות שהתובע – "אינו יודע להסביר מה הקשר בין קריאת קדיש לבין הנצחת שמו ואינו מבין מדוע אני מאתגר אותו וחוזר ושואל האם כך מנציחים את השם שלו".

- במלוא הזהירות ייאמר שבהחלט אפשר ויש קשר בין אמירת קדיש לבין הנצחת שמו של אדם. גם אם הקדיש אינו כולל שמו של אדם הרי לא מופרך שיש בכך משום זכר מסוים לאותו אדם. ביחס לכך שהתובע 'לא הבין' מדוע הפסיכיאטר שואל אודות הקשר בין אמירת קדיש להנצחת השם ייאמר במלוא הזהירות שלא מופרך שהתובע יתמה על שאלת הפסיכיאטר בענין זה. בהחלט אפשר וקיימים הסברים שונים, שאינם דווקא פסיכיאטריים, לעובדה שאדם "לא מבין" מדוע מאתגרים אותו בשאלה על הקשר בין אמירת קדיש לבין הנצחת שמו.

(ה) קושי חמישי בחוות דעתו של ד"ר ח'

- הפסיכיאטר שאל את התובע מה יעשה אם יריח עשן בחדר והתובע השיב שישגור את המפסק הראשי בבית. הפסיכיאטר קבע שזו תשובה ש"אינה סבירה". לטעמו – "רצוי שאדם עיוור יברח מהמקום כל עוד הוא יכול ויזעיק עזרה במקום לטפל באירוע". במלוא

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 37604-06-18 אלמוני(אדם שמונה לו אפוטרופוס) נ' פלונית

הכבוד והזהירות, נראה שהעובדה שהתובע בחר בפעולה של הורדת המפסק הראשי, לא בהכרח מלמדת על כשל כה מהותי בשיקול הדעת.

- הפסיכיאטר אף התייחס לכך שכאשר נשאל התובע מה יעשה אם ישמע שילד בן 5 מבקש לחצות כביש והתובע הודיע שיושיט לו יד ויחצה איתו את הכביש. כאן קבע הפסיכיאטר שהושטת יד על ידי אדם עיוור היא החלטה שאינה סבירה. גם כאן, במלוא הכבוד והזהירות, ייאמר שפעולה כזו לא בהכרח מלמדת על כשל כה מהותי בשיקול הדעת.

(ו) קושי שישי בחוות דעתו של ד"ר ח'

- לגופו של ענין, הפסיכיאטר כלל במסגרת מסקנותיו הרפואיות – קביעות משפטיות ספציפיות המתייחסות ישירות לנתבעת. וכלשונו – "ההלוואה/מתנה שניתנה לגברת נתבעת ניתנה תוך היותו תחת השפעה בלתי הוגנת ותוך ניצול". במלוא הכבוד, על מנת לקבוע קביעה משפטית של ניצול והשפעה בלתי הוגנת – יש לבחון את מכלול השאלות המשפטיות, כמבחינים בגדר סעיף 18 לחוק החוזים (חלק כללי), תשל"ג – 1973. יש צורך לדון ולהוכיח לא רק מצוקה אלא גם תנאי חוזה בלתי סבירים. יש צורך לדון ולבחון השאלות המשפטיות שהפסיכיאטר כלל לא בחן.

- זאת ועוד, אפילו ד"ר ח' הודה בחקירתו הנגדית שאין כל הפרעה פסיכיאטרית שנקראת ניצול, או השפעה בלתי הוגנת וכלשונו (ע"מ 19, שורות 17-22, ההדגשות לא במקור) :

"עו"ד כהן:	אוקיי אתה אומר שכן, אנחנו אחר כך נבדוק את זה. תגיד לי ב־DSM או בספר השני שצינת, יש שם איזה הפרעה שנקראת השפעה בלתי הוגנת או ניצול או חשד לניצול? יש כזו הפרעה?
העד, ד"ר ח':	<u>לא כזאת הפרעה. יש,</u>
עו"ד כהן:	אין הפרעה.
העד, ד"ר ח':	<u>יש דיון שלם, יש דיון שלם על מה המשמעות של</u>
	<u>הממצאים</u>

אין לקבל את דברי הפסיכיאטר. במלוא הכבוד, הדיון בדבר משמעות ממצאים וקביעה בדבר מענק שהוא בעצם הלוואה שניתנה תחת השפעה בלתי הוגנת – אלה הם קביעות משפטיות. הקביעה הספציפית המתייחסת לנתבעת, תוך נקיבה בשמה ולפיה היא השפיעה "השפעה בלתי הוגנת ותוך ניצול" - אינה קביעה פסיכיאטרית. זו קביעה משפטית.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 37604-06-18 אלמוני(אדם שמונה לו אפוטרופוס) נ' פלונית

9. אין לקבל טענת עושה וכן לא טענת כפיה והשפעה בלתי הוגנת

9.1 כללי

(א) כפי שתואר לעיל, התובע העביר לנתבעת הסך של 400,000 ₪ במודע, תוך שהוא מעוניין בכך. התובע הבהיר ונימק את שיקוליו באופן בהיר וצלול. התובע עמד בלחץ מצד אחייניו ובכל זאת ביצע ההעברה, כשהוא חושב על כך שלא יוכל לעשות שימוש בכסף לאחר מותו ותוך שהוא רוצה לעשות בו שימוש בחייו, וכן להותיר זכר אחריו. אין מקום לקבל טענות לפיהן סכומי הכסף הועברו בעושה, גם לא בכפיה או בהשפעה בלתי הוגנת ועל כך בפסקאות הבאות.

(ב) עוד בטרם הדיון בטענת העושה אציין שנתתי דעתי לכך שסכום הכסף הועבר במתנה, והמתנה כבר הושלמה ובכל מקרה חלים על ההתקשרות בין הצדדים הוראות חוק המתנה, תשכ"ח – 1968. נאולס, בכל מקרה יש לבחון את הסוגיה גם מבחינת הוראות סעיף 18 לחוק החוזים, קרי עילת העושה. לענין זה ניתן היה בעבר להפנות אל סעיף 61(ב) לחוק הקובע כי **"הוראות חוק זה יחולו, ככל שהדבר מתאים לענין בשינויים המחוייבים, גם על פעולות משפטיות שאינן בבחינת חוזה ועל חיובים שאינם נובעים מחוזה"**.

כך או כך, פסיקת בתי המשפט קובעת שגם במקרים של הענקת מתנה, חל חוק החוזים וכי **"מהעובדה שחוק המתנה דורש את הסכמת שני הצדדים נובע כי המתנה היא חוזה"** [ע"מ 186 למאמרו של מרדכי, א' ראבילו, "על מתנה ועושה", מחקרי משפט כרך י' (תשנ"ג) 183]. זאת ניתן ללמוד גם מפסיקת בתי המשפט ור' כבר בע"א 173/72, גנאים נגד גנאים פ"ד כ"ז (1) 417 וכן מאמרו של ראבילו, בע"מ 187 והאזכורים בה"ש 24 שם, עוד ר' ע"א 2041/05, דוד מחקשווילי נ' רחל מיכקשווילי (מיום 19/11/2007, המש' לנשיאה א' ריבלין, השופטת, כתוארה אז א' חיות והשופטת ד' ברלינר).

9.2 דיון ביחס לעילת העושה ושלושה היסודות בה – מצב הנעשה, התנהגות העושה ותנאי החוזה

(א) סעיף 18 לחוק החוזים קובע כדלקמן – **"מי שהתקשר בחוזה עקב ניצול שניצל הצד השני או אחר מטעמו את מצוקת המתקשר, חולשתו השכלית או הגופנית או חוסר נסיונו, ותנאי החוזה גרועים במידה בלתי סבירה מן המקובל, רשאי לבטל את החוזה"**. עילת הביטול כוללת אפוא שלושה יסודות – מצבו של הנעשה; התנהגות העושה; ותנאי חוזה הגרועים במידה בלתי סבירה מהמקובל, להרחבה לענין זה ר' ע"א 2041/05, דוד מחקשווילי נ' רחל מיכקשווילי הנזכר לעיל, וכן ע"א 6235/15 למאי ראגי חלאק נ' מונא כריים (מיום 15/2/2017, השופטים ס' גובראן, ע' פוגלמן, צ' זילברטל). שלושת היסודות עומדים, כל אחד באופן עצמאי ואולם על מנת שעילת העושה תתקיים יש צורך ששלושת היסודות יתקיימו יחדיו. בענייננו לא התקיימו שלושת היסודות ועל כך בפסקאות הבאות.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 18-06-37604 אלמוני(אדם שמונה לו אפוטרופוס) נ' פלונית

(ב) היסוד הראשון בעילת העושה – מצב הנעשק

היסוד הראשון לעושה לא מתקיים ולענין זה יובאו הנימוקים הבאים:

היסוד הראשון לעושה הוא מצב הנעשק. פעם נוספת ייאמר שגילו של התובע, יחד עם עיוורונו אכן מעלים סימני שאלה ביחס להעברת הסכום לנתבעת. אך בנסיבות הענין ובעיקר לאחר שמיעת הראיות – אין לומר שהיסוד הראשון לעושה התקיים. לענין זה יובאו הנימוקים הבאים:

- נימוק ראשון מדוע לא מתקיים היסוד הראשון לעושה - בענייננו הנעשק, קרי התובע כלל לא מלין על העברת סכום הכסף לנתבעת. ההיפך הוא הנכון. התובע עומד על זכותו לעשות בכספו, אותו הרוויח כל חייו, כרצונו. התובע הסביר את נימוקיו, הסביר שבכל מקרה לא יוכל לעשות שימוש בכסף לאחר מותו. התובע הסביר מדוע החליט להעניק את הסכום לנתבעת, תוך שהוא מתייחס במילים קשות לאלטרנטיבה שהיא האחיינים, כיורשים שיקבלו את רכושו לאחר מותו.

- נימוק שני מדוע לא מתקיים היסוד הראשון לעושה – כלל יסוד הוא שכאשר לאדם קיימת אלטרנטיבה לפעולה בה פעל, הרי לא בנקל יתייחסו לפעולה כאל עושה. לענין זה ר' ע"א 6235/15 למיא ראג'י חלאק נ' מונא כריים הנזכר לעיל וכן רע"א 617/08, מלון עדן נהריה בע"מ נ' יוסף קסל (מיום 21/9/2014, השופטת ע' ארבל, הש' סי' גיבראן והש' ח' מלצר).

בפני התובע בהחלט עמדה האלטרנטיבה שלא להעניק לנתבעת דבר. כאן יש להזכיר שכנגד הנתבעת הוצא צו למניעת הטרדה מאיימת, כך שהתובע היה חופשי מכל קשר איתה, אילו רק רצה. ואולם התובע יזם ופעל ועשה הכל על מנת לבטל את הצו. התובע פנה לעו"ד אחר, ולא עורך הדין אליו הובא על ידי האחיינים. התובע פנה באמצעות עורך הדין האחר לבית המשפט וביקש ביטול הצו. ורק לאחר ביטול הצו – התובע העניק לנתבעת את הסך של 400,000 ₪. כל הדרכים היו פתוחות בפני התובע להימנע מהעברת הסכום לנתבעת. ומנגד, כל הדרכים להענקה היו חסומות בשל הצו למניעת הטרדה מאיימת. התובע יכול היה להמשיך בחייו, ערירי, בודד, ולהעביר את הסך של 400,000 ₪ ליורשיו יחד עם יתר נכסיו. אך התובע בחר באלטרנטיבה אחרת.

- נימוק שלישי מדוע לא מתקיים היסוד הראשון לעושה – התובע הבהיר כיצד חישב ומצא מה הסכום הדרוש לו ליתרת חייו. התובע לא העביר לנתבעת את מלוא רכושו, גם לא את חציו. התובע שהתגורר בדירתו במרכז תל אביב הסביר כי גם לאחר העברה זו נותר לו די על מנת לחיות את יתרת חייו. הסבר זה נעשה בצלילות, בהגיון רב, ותוך הבהרה שזה הוא רצונו.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 18-06-37604 אלמוני(אדם שמונה לו אפוטרופוס) נ' פלונית

- **נימוק רביעי מדוע לא מתקיים היסוד הראשון לעושק** - ומעבר לכל האמור לעיל יש להתייחס למצב בו אדם ערירי, אשר שנותיו למרבה הצער ספורות, מבקש להפיק הנאה מכספו עוד בחייו. לצורך הענין אצא מנקודת הנחה אפילו שהנתבעת, במלוא הכבוד, היתה בעלת אינטרס כלכלי ולא רק אינטרס אנושי. במקרה כזה עדיין יש לתת את הדעת לרצונו של התובע להעברת סכום כסף לנתבעת. זאת תוך התייחסות לליווי שקיבל ממנה, לתמיכה ולאוזן הקשבת שהעניקה לאדם ערירי בערוב ימיו.

(ג) היסוד השני בעילת העושק – התנהגות הנתבעת

- ביחס להתנהגות הנתבעת הרי אין חולק על כך שזו סייעה לתובע, היתה לצידו בעת חוליו, אין חולק על כך שהיא מלווה אותו ומהווה חברה מסוימת בהיותו ערירי וחסר משפחה גרעינית משל עצמו.

- ביחס לאינטרס שעומד מאחורי התנהגות הנתבעת, ניתן אכן לפקפק ולתהות האם אדם רגיל יחליט להיות חברה ותומך לאדם אחר המבוגר ממנו בעשרות שנים. לצד תוצאת פסק הדין כפי שתהיה ולצד ההערכה הרבה לרצונו של התובע, עדיין לא מופרך הוא שהאינטרס של הנתבעת הוא אינטרס כלכלי.

- ובמילים פשוטות, בהחלט אפשר שבעוד התובע נהנה מתמיכה, ליווי וחברות בשנותיו האחרונות הרי הנתבעת מצידה עושה זאת תוך התייחסות לסכום הכספי שהתקבל. אכן עדיפה מערכת יחסים שאינה תלויה בדבר, על פני מערכת התלויה בכספים. אך כאשר המשמעות היא שהתובע נהנה ממערכת יחסים זו, שומר לעצמו עדיין את כספו ומקצה סכום מדוד, גם אם גדול, לנתבעת – הרי אין להתערב בפעולותיו. לכך גם יתייחס הדיון ביסוד השלישי לעילת העושק.

(ד) דיון ביסוד השלישי בעילת העושק – האם תנאי החוזה גרועים במידה בלתי סבירה מהמקובל?

דיון בשאלה האם תנאי החוזה גרועים במידה בלתי סבירה מהמקובל, מחייבת התייחסות הן לסכום הכסף שהוענק לנתבעת, הן לימיו הספורים של התובע והן למצב הסובייקטיבי בו הוא נמצא – אדם ערירי וללא משפחה גרעינית המטפלת בו. לאחר שמיעת הצדדים, אני קובע שבנסיבות הענין אין מדובר בתנאים ה"גרועים במידה בלתי סבירה מהמקובל", זאת מהנימוקים הבאים:

- **ראשית**, סכום הכסף שהועבר הוא אכן סכום נכבד. 400,000 ₪. אך מה היתה החלופה לשימוש באותו סכום? מה היה גורלו של סכום הכסף אלמלא הועבר לנתבעת? במה היה עושה בו שימוש התובע? לענין זה הסביר התובע היטב שסכום זה לא נחוץ לו על מנת להמשיך לחיות את חייו. התובע הסביר שנותרו לו סכומי כסף נוספים והתייחס לכך שעשה שימוש רק במחצית כספיו להעברת סכום זה, להעברת סכום דומה למטפלת וכן לצורך הכנסת ספר תורה לבית הכנסת. התובע אף התייחס

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 37604-06-18 אלמוני(אדם שמונה לו אפוטרופוס) נ' פלונית

לפנסייה אותה הוא מקבל. כך שהסכום הוא אכן סכום נכבד, אך ללא העברתו לנתבעת היה נותר כחלק נוסף בירושתו.

- **שנית**, סכום הכסף שהועבר הוא אכן סכום נכבד. אך כמה שווה רצונו של אדם ערירי, ללא משפחה גרעינית, להיות מלווה בשנותיו האחרונות? לצורך הענין סך של 400,000 ₪ המשולמים לנתבעת שליוותה את התובע במשך מספר שנים אינו סכום ה"גרוע במידה בלתי סבירה מהמקובל".

9.3 הערה לפני סיום והתייחסות לטענת כפיה והשפעה בלתי הוגנת

למען הסר ספק, לא מצאתי גם שסכום הכסף הועבר בכפיה או תוך השפעה בלתי הוגנת. לא הוכחה כל כפיה מצידה של הנתבעת. יתירה מכך, התביעה התייחסה לכך וטענה שהנתבעת אף ביקשה שהתובע ירכוש דירה עבודה ואף הביאה אותו לעו"ד מטעמה לצורך כך. אין מקום לקבל טענת כפיה או השפעה בלתי הוגנת וזאת בשל האמור להלן:

- **ראשית**, כל נימוקי פסק הדין כפי שהובאו עד עתה מלמדים על תובע שיד היטב מה הוא עושה; תובע אשר רצה להעביר לנתבעת סך של 400,000 ₪ ואכן עשה זאת; כל הנימוקים מלמדים שלא התקיימה כאן כפיה מצידה של הנתבעת.

- **שנית**, הטענות לפיהן הנתבעת ביקשה שהתובע ירכוש עבודה דירה, אינן מחמיאות או מוסיפות לנתבעת. אך העובדה היא שהתובע לא רכש דירה עבור הנתבעת, התובע גם לא העביר לנתבעת חלילה את כל רכושו. התובע העביר סכום, אמנם נכבד, אך לא נכפה עליו דבר והוא לא "נכנע" לטענות שהתביעה מיחסת לנתבעת.

חלק רביעי – שתי הערות לפני סיום וכן סוף דבר

10. שתי הערות לפני סיום

10.1 התייחסות לסמכות האפוטרופסית להגיש התביעה

- (א) הנתבעת התייחסה בסיכומיה לכך שהאפוטרופסית לא היתה רשאית להגיש כתב תביעה בגין תקופה הקודמת למינויה. אין מקום לשוב ולדון בטענות אלה, לאחר שכבר בתחילת ההליך וביום 15/9/2019 התייחסתי לכך.
- (ב) התביעה הוגשה לאחר שהתקבל היתר בית המשפט לענייני משפחה להגשתה, ור' החלטת כב' השופטת ורד שביט פינקלשטיין מיום 1/5/2019 בא"פ 20218-05-17. הנתבעת הגישה, בהליך כאן, בקשה לסילוק על הסף שהתייחסה לסמכות האפוטרופסית להגיש התביעה. בהחלטה מיום 15/9/19 דחיתי את הבקשה תוך שאני קובע בין היתר כי "**החלטת בית המשפט לענייני משפחה מבהירה באופן חד משמעי שניתן היתר להגשת התביעה**" וכן נקבע כי "**משקיימת החלטה המורה לאפוטרופסית להגיש כתב תביעה כנגד המבקשת** [קרי הנתבעת – א.ב.] **הרי הדרך לתקוף אותה אינה בפניי**".

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 18-06-37604 אלמוני(אדם שמונה לו אפוטרופוס) נ' פלונית

(ג) אין מקום לשנות האמור לעיל. משניתנה החלטה בבית המשפט לענייני משפחה המאפשרת לאפוטרופסית להגיש תביעה כנגד הנתבעת, הרי אין לשוב ולדון בהחלטה זו במסגרת ההליך כאן.

10.2 התייחסות להעברת השיק לנתבעת

סיכומי התביעה התייחסו להעברת השיק לידי הנתבעת ולשאלה האם השיק הועבר בנאמנות אם לאו וכיצד מולא השיק. לגופו של ענין, התובע מודה במתן הסכום ואף מנמק היטב הסיבות למתן השיק. על כך הורחב בפסק הדין לעיל. בנסיבות אלה, ברי שהתובע התכוון להעניק לנתבעת ואכן העביר אליה את הסך של 400,000 ₪.

11. סוף דבר

לאור כל האמור לעיל התביעה נדחת. באשר להוצאות, בנסיבות הענין כאשר התובע עצמו לא היה מעוניין בהגשת התביעה אך מנגד לנתבעת נגרמו הוצאות אני מחייב את התובע בתשלום הסך של 20,000 ₪ בתוספת הפרשי הצמדה וריבית כחוק ממועד פסק הדין ועד למועד התשלום בפועל.

ניתן היום, ז' אדר א' תשפ"ב, 08 פברואר 2022, בהעדר הצדדים.

אביים ברקאי, שופט